

PLAN FOR KOMMUNAL ATOMULYKKESBEREDSKAP

i

Iveland kommune

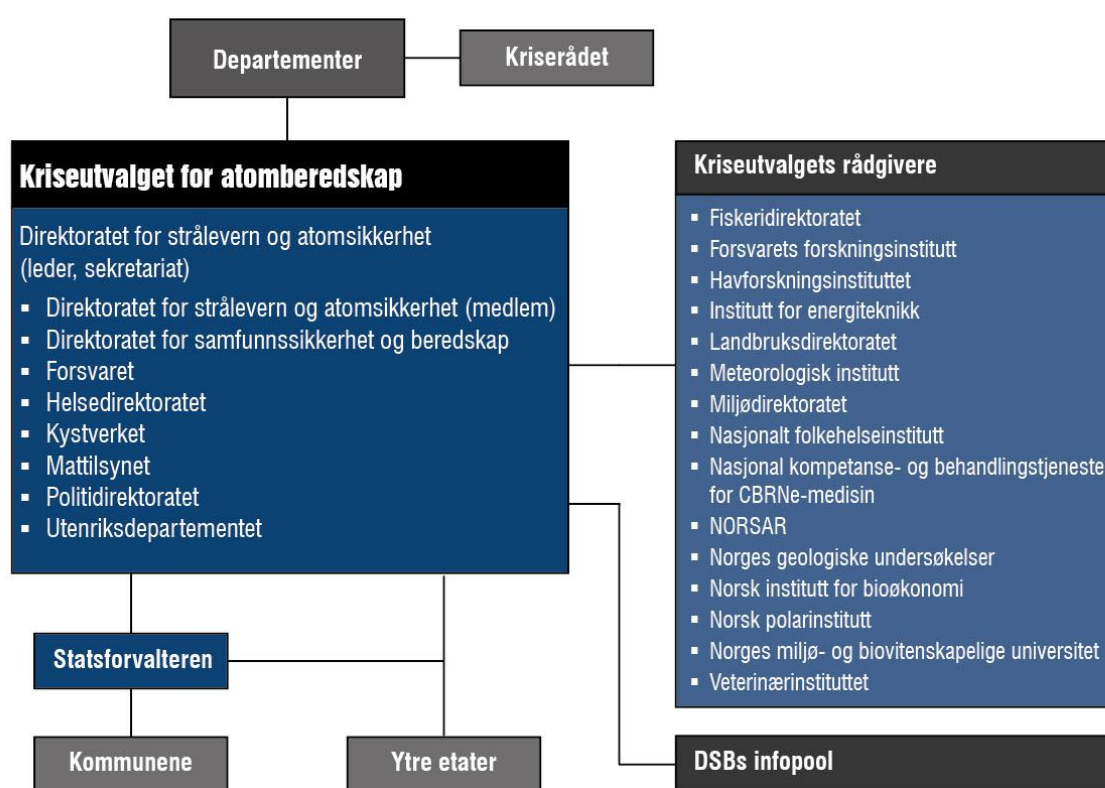
Foto: Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, [Kjellerreaktoren](#)

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

1. Innledning

Norsk organisering av atomberedskap er forankret i strålevernloven §16 og i Kongelig resolusjon av 23. august 2013 som inneholder «Delegering av Kongens myndighet etter Strålevernloven § 16, annet ledd til Kriseutvalget for atomberedskap» og «Mandat for og sammensetning av Kriseutvalget for atomberedskap med rådgivere, samt mandat for Statsforvalteren». Kongelig resolusjon gir føringer for sammensetning av samt arbeidet i atomberedskapsorganisasjonen.

Den norske beredskapsorganisasjonen:

1.1 Kriseutvalget for atomberedskap (KU) og rådgivere

Kriseutvalget for atomberedskap er sammensatt av representanter for sentrale beredskapsmyndigheter og ledes av direktøren ved Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA). KU skal sørge for koordinert innsats og informasjon ved en atomhendelse, eller når en atomhendelse ikke kan utelukkes, og denne kan ramme Norge eller berøre norske interesser.

I en akutfase har KU ansvar for 5 overordnede oppgaver med tilhørende fullmakter;

- Utarbeide tidlig og deretter løpende beskrivelse av situasjonen.
- Utarbeide og innhente prognoser for utvikling av situasjonen, stråledoser og risiko.
- Vurdere og eventuelt beslutte iverksettelse av konsekvensreducerende tiltak.
- Utarbeide informasjon om hendelsen, konsekvenser og tiltak.

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

- Senfase: Sørge for god håndtering også i de senere faser frem til håndtering overføres til de sedvanlige fagmyndigheter.

De forskjellige myndighetene i atomberedskapsorganisasjonen kan også iverksette egne tiltak gjennom egne mandater og hjemmelsgrunnlag.

De faste rådgiverne for Kriseutvalget har relevant kompetanse og hjelpemidler for å kartlegge omfanget av konsekvensene ved en atomhendelse.

1.2 Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA)

DSA er nasjonalt og internasjonalt kontaktpunkt og varslingsutsteder ved atomhendelser. DSA leder Kriseutvalget for atomberedskap (KU), er sekretariat for KU og har operasjonslokaler for den nasjonale atomberedskapskapen.

Det har i Kongelig resolusjon blitt presisert at DSA som leder for KU ved behov har myndighet til å fatte vedtak inntil KU er samlet.

Mindre hendelser håndterer DSA på vegne av KU. DSA har ekspertise og utstyr for å kunne bistå i håndteringen av situasjoner på et skadested.

1.3 Statsforvalteren - Kriseutvalget for atomberedskaps regionale ledd

Statsforvalteren er KUs regionale ledd og er leder for atomberedskapsutvalg/fylkesberedskapsutvalg. Statsforvalteren skal bidra til iverksettelse av samordnede tiltak regionalt og rapportere status på gjennomføring til KU.

Statsforvalteren skal formidle til KU relevant informasjon fra regionen, som kan være av betydning for de beslutninger som treffes og tiltak som iverksettes.

Statsforvalterens samordningsansvar omfatter både kommunene og regionale statsetater. Det understrekes at statsforvalterens samordningsansvar ikke er til hinder for at kommunene kan og skal samhandle med andre regionale aktører under en atomhendelse – som Mattilsynet og Politiet, for å nevne de mest aktuelle.

1.4 Departementene

Departementene har ansvaret for at beredskapskapen innen egen sektor er tilfredsstillende og koordinert med øvrige sektorer. Ved en atomhendelse har de enkelte departementer/fagmyndigheter ansvaret for tiltak hvor fullmaktene ikke er lagt til KU.

1.5 Kriserådet

Kriserådet skal styrke og sikre strategisk koordinering mellom departementene i komplekse krisesituasjoner. Under en atomhendelse skal Kriserådet holdes informert av KU via lederdepartementet.

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

2. Trusselvurdering og dimensjonerende scenarier

2.1 Seks dimensjonerende scenarier

Regjeringen besluttet i 2010 seks dimensjonerende scenarier, for å kunne prioritere behovene knyttet til samfunnet og samtidig planlegge en best mulig oppgradering av atomberedskapen.

De seks dimensjonerende scenariene for norsk atomberedskap:

1. Stort luftbåret utslipp fra utlandet
2. Stort luftbåret utslipp fra fast virksomhet i Norge
3. Lokal hendelse i Norge eller norske nærområder uten stedlig tilknytning
4. Lokal hendelse som utvikler seg over tid
5. Stort utslipp til marint miljø eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk forurensning
6. Alvorlige hendelser i utlandet uten direkte konsekvenser for norsk territorium

De seks scenariene er nærmere omtalt og gitt eksempel på i vedlegg 2.

En mer detaljert beskrivelse av scenariene finnes i Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap».

Atomhendelser kan være både utilsiktede og tilsiktede, små og store hendelser i fredstid og ved sikkerhetspolitisk krise/krig, og som kan innebære stråling eller spredning av radioaktive stoffer.

Kommuner skal i samsvar med Sivilbeskyttelsesloven § 14 og § 15 lage risiko- og sårbarhetsanalyse og beredskapsplan. Det fremkommer ikke en plikt i denne loven at kommuner skal forholde seg til de seks dimensjonerende scenariene som en nasjonal, overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse, men dette anbefales på det sterkeste. Dermed vil det arbeidet som gjenstår for kommunene være å vurdere lokalt hvilke konsekvenser de seks scenariene kan påføre kommunen og hvilke beredskapsforberedelser som må iverksettes. Konkret oppfølging i kommunene er nærmere omtalt i kapittel 4.

2.2 Konsekvenser etter et nedfall i Norge

Selv om sannsynligheten for at en alvorlig atomhendelse skal inntreffe og ramme Norge eller norske interesser vurderes som liten, kan konsekvensene bli svært store.

Eksempler på konsekvenser er:

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

Næringsmessige og økonomiske konsekvenser	- forurensning av eiendom og landområder - forurensning av matvarer og drikkevann - tap av markedsanseelse, turisme, eksport
Miljømessige konsekvenser	- forurensning av boligområder - forurensning av miljøet - håndtering av radioaktive utslipp - avfall fra opprydding etter et nedfall
Helsemessige konsekvenser	- mulige akutte stråleskader - mulige skader på ufødt liv - senskader som økning i antall krefttilfeller eller andre sykdommer - psykologiske virkninger
Samfunnsmessige konsekvenser	- samfunnsmessig uro og usikkerhet - behov for midlertidig evakuering eller permanent flytting av lokalsamfunn

Enkelte grupper i befolkningen, for eksempel barn, gravide og ammende og enkelt næringer som reindrift eller utmarksbruk, er spesielt sårbare.

3. Kriseutvalgets konsekvensreducerende tiltak

Ved de fleste atomhendelser er tidsfaktoren kritisk, og riktige tiltak til riktig tid kan gi betydelig konsekvensreduksjon. Kriseutvalget kan iverksette følgende konsekvensreducerende tiltak i den akutte fasen av en atomhendelse:

- pålegge sikring av områder som er eller kan bli sterkt forurenset
- pålegge akutt evakuering av lokalsamfunn i tilfeller hvor utslippskilden utgjør en direkte
- trussel mot liv og helse lokalt
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler
- pålegge/gi råd om rensing av forurensete personer
- gi råd om opphold innendørs for publikum (maks 24 timer)
- gi råd om bruk av jodtabletter
- gi kostholdsråd, for eksempel råd om å avstå fra eller begrense konsum av visse forurensete næringsmidler
- gi råd om andre konsekvensreducerende tiltak, inkludert tiltak for å hindre eller redusere forurensning av miljøet

KU skal sørge for at tiltakene formidles til de etatene som har rettslig grunnlag for gjennomføring.

Kommuner som kan bli berørt skal være forberedt på å bidra i gjennomføring av besluttede tiltak.

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

4. Kommunal atomberedskap

4.1 Kommunens rolle

Kommunens plikt til å etablere beredskap mot atomhendelser er hjemlet i sivilbeskyttelsesloven §§ 14 og 15 om beredskap innenfor den kommunale tjenesteproduksjonen.

- Kommunens rolle og oppgave ved atomhendelser vil være å opprettholde egen tjenesteproduksjon.
- Kommunen skal bistå andre myndigheter med ansvar for gjennomføring av tiltak, generell ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og formidling av lokalt tilpasset informasjon, herunder også befolkningsvarsling.

4.2 Iveland kommunes vurderinger

	Kommunen skal vurdere følgende momenter	Vurdering
1	<i>Hvilke vanlige beredskapsressurser vil være mulig å bruke også for en atomhendelse?</i>	Setesdal brannvesen IKS og egne frivillige brannfolk, sivilforsvar, politi, heimevern, frivillige organisasjoner (se varslingsliste for plan for kriseledelse med underliggende planer)
2	<i>Hva er kommunens viktigste næringer og næringsinteresser som kan bli berørt ved en atomhendelse?</i>	Viktigste næringslivsaktør som vil bli berørt er Voss Production.
3	<i>Hva er kommunens sårbare områder? (lekeplasser/parkanlegg, turistområder, naturreservat, severdigheter, økologisk produksjon, annet landbruk som trenger spesielle hensyn mm.)</i>	Ogge-området Nærmiljøanlegg ved skoler og barnehager, Idrettsplass på Frøyså, Kirkegården på Birketveit
4	<i>Hvilken infrastruktur har kommunen og hva er mest kritisk å sikre god og kontinuerlig drift på under en slik hendelse?</i>	De viktigste vegene er: - Fv 403 og Fv 405 - Fv 3766 (Frikstadveien) - Fv 3768 (Eielandsveien) - RV 9
5	<i>Hvilke løsninger kan kommunen bruke dersom det skulle komme restriksjoner på noe av mat- og drikkevannsforsyningen som kan ha blitt forurenset med radioaktivitet?</i>	Viser til kommunens ROS og beredskapsplaner for vannverk.
6	<i>Hvordan planlegger kommunen for mat og drikke til folk i institusjoner, sykehjem og lignende?</i>	Mat kan lagres i Ivelandshallen i store mengder. Tilberedning kan skje på kommunens kjøkken på Iveland bygdeheim, og mat/drikke kan kjøpes lokalt på: Joker Iveland, Joker Vatnestrøm, Joker Skaiå, Voss Production (vann)
7	<i>Hvilke GIS-ressurser har kommunen, hvordan kan vi koble data som produksjons-statistikk med områder med radioaktiv forurensning?</i>	Kommunen har egen GIS ansvarlig i kommunen. Se varslingsliste.
8	<i>Hvilke kommunikasjonsplaner har kommunen og hvordan bør disse tilpasses en atomhendelse? Kriseutvalgets kommunikasjonsplaner</i>	Tar utgangspunkt egen varslingsliste og Kriseutvalgets kommunikasjonsplaner.

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

--	--	--

4.3 Samhandling ved krisehåndtering

Viser til varslingslisten for Plan for kriseledelse med underliggende planer.

4.3.1 Varsling

DSA er varslingspunkt for nasjonale og internasjonale hendelser.

Dersom DSA får varsel om hendelser som er av betydning for regionale og lokale instanser vil de kontakte fylkesmannen og gi beskjed. Statsforvalteren har ansvar for å videreformidle dette varselet.

En hendelse som skjer lokalt og som involverer radioaktive stoffer skal alltid varsles til Statens strålevern på telefon 67 16 26 00, jf. Strålevernforskriften §19.

4.3.2 Håndtering

Beslutning om tiltak under en hendelse skal komme fra Kriseutvalget.

I en akutfase av en hendelse må gjennomføring av slike tiltak håndteres lokalt etter gjeldende beredskapsprinsipper på grunn av tidsmangel og tilgjengelighet. De myndigheter som vanligvis utfører en handling under en hendelse gjør fortsatt dette med samme myndighet som ellers.

Dermed må planene ta høyde for at det treffes tiltak som evakuering i mindre områder (bygg o.l.), eller f.eks. avsperring av områder. Det er da politiet som gjør dette. Mattilsynet i regionen kan treffe beslutning om tiltak i næringsmiddelproduksjonen som vanlig. Dette er nærmere beskrevet i Strålevernsrapport 2012:5.

4.3.3 Rapportering

Det er viktig at DSA får beskjed om hva som gjøres på det lokale plan under en atomhendelse – også hendelser uten større betydning. Dersom f.eks. politiet har besluttet å sperre av et område skal DSA få beskjed om dette.

Dialog om riktig håndtering er viktig for å beskytte interesser lokalt og for å forsikre om at riktig tiltak treffes til riktig tid.

4.3.4 Kriseledelse

Det er viktig at Iveland kommune varsler statsforvalteren om at de har satt kriseledelse under en hendelse og hvem som til enhver tid leder innsatsen. Statsforvalteren samler slik informasjon og skal videreformidle dette til DSA.

4.4 Atomhendelser i kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse

Hvilke oppgaver kommunen skal være forberedt på og hvilken beredskap kommunen skal etablere ved en atomhendelse, skal avklares gjennom overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse.

På nasjonalt nivå er det gjennomført trusselvurderinger og avklaringer av hvilke konsekvensreducerende tiltak som er mest aktuelle. Disse bør ligge til grunn for kommunens ROS analyse.

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

I praksis bør kommunens ROS-analyse omfatte en systematisk gjennomgang av hvordan de seks dimensjonerende scenariene vil arte seg i kommunen: lokale forhold som påvirker sannsynlighet og konsekvenser, utfordringer for beredskap og behov for konsekvensreducerende tiltak.

Når det gjelder sannsynlighet må det, som i den nasjonale risikovurderingen, legges til grunn lav sannsynlighet. Likevel vil det for noen av hendelsene være lokale variasjoner. Det er åpenbart at vertskommunene og nabokommunene til de norske forskningsreaktorene har høyere sannsynlighet for å bli berørt av scenario 2-hendelser enn kommuner som ligger langt unna slike virksomheter.

Når det gjelder Kriseutvalgets konsekvensreducerende tiltak, er det i tabell 7.3 i [Strålevernrapport 2012:5](#) om roller og ansvar satt inn noen stikkord om hvilken myndighet som er ansvarlig for gjennomføring og hvordan kommunen kan bli utfordret til å bistå. Utover det som framgår av tabellen, må kommunen for hvert enkelt tiltak vurdere hvordan iverksettelsen skal gjøres lokalt og hvordan dette vil påvirke kommunens øvrige tjenesteproduksjon.

4.5 Atomhendelser i kommunens beredskapsplanverk

Atomberedskapsplanen er en utvidelse av eksisterende beredskapsplanverk. I praktiske handlinger vil dette stort sett være lignende oppgaver som kommunene ellers også har under andre beredskapshendelser.

Basert på at en atomhendelse innebærer mange av de samme tiltakene som andre beredskapshendelser, kan kommunens atomberedskapsplan sannsynligvis favnes i ett eller flere tiltakskort som oppsummerer kommunens rolle ved en atomhendelse og dermed vise til andre deler av beredskapsplanverket som f.eks.:

- Informasjonsplan
- Plan for befolkningsvarsling
- Evakueringsplan

KU er ansvarlig for å utarbeide god informasjon om hendelsen, mulige konsekvenser og tiltak ved en atomhendelse.

KU bruker sine nettsider, kriseinfo.no og media for å formidle informasjon og budskap. Budskapet fra KU sendes til Statsforvalteren som informerer kommunene. Kommunen kan blant annet varsle befolkningen i hele eller spesielt berørte områder av kommunen gjennom Varsling 24.

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

Atomulykker:	Strålingsuhell / -ulykker:	Terrorisme / sabotasje:
<ul style="list-style-type: none"> • ved kjernekraftverk • ved norske forskningsreaktorer • med reaktordrevne fartøy • ved styrt av satellitter med radioaktivitet om bord • med atomvåpen • ved andre nukleære anlegg som f.eks. represseringsanlegg • ved anlegg for håndtering av radioaktivt avfall. 	<ul style="list-style-type: none"> • ved virksomheter innen industri, helsevesen, eller forskning som har radioaktive kilder • ved transport av radioaktivt materiale • med radioaktive kilde som er mistet i Norge • med radioaktive stoff eller kilder på villspor i utlandet og som importeres til Norge. 	<ul style="list-style-type: none"> • ved tyveri eller sabotasje, eller trussel om dette mot anlegg med radioaktive stoff i Norge • ved spredning av radioaktive stoff eller trussel om dette i Norge. Dette inkluderer også spredning ved detonasjon av konvensjonelt sprengstoff.

Det finnes en rekke ulike bruksområder for radioaktivt materiale i samfunnet. De viktigste er følgende:

- prosessindustri
- verkstedindustri
- ved sykehus
- oljeindustri
- forskingsinstitusjoner som universitet, høyskoler og lignende
- under transport fra et sted til et annet.

I Iveland kommune er det spesielt frakt av farlig last langs Sørlandsbanen som kan gi utslipp av radioaktivt materiale.

5. Tiltak for integrering av atomulykkesberedskapen i den kommunale kriseplanen

I de tilfeller Kriseutvalget ved atomulykker kommer sammen vil beskjed om iverksetting av tiltakene nedenfor komme fra Kriseutvalget, via Statsforvalteren til kommunen. Tiltakene er hentet fra Kriseutvalgets fullmakter i akuttfasen.

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

Tiltak fra Kriseutvalget:	Tiltaket inneberer:	Kommunens planlegging for gjennomføring av tiltaket:	Kommunens tiltak:
<p>1. Pålegge sikring av områder som er sterkt forurenset (avgrensning av tilgang og trafikkrestriksjoner, sikring og fjerning av radioaktive fragmenter).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - avgrensning av tilgjengelighet - trafikkrestriksjoner - sikring av kilde - fjerning av kilde 	<p>Kommunen viderefører informasjonen, og forbereder seg på å kunne stille ressurser til rådighet for gjennomføring av tiltaket.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kriseledelse - informasjon - evakuering - innkvartering - rapportering
<p>2. Pålegge akutt evakuering av små lokalsamfunn i tilfeller hvor utslippskilden (havart kjøretøy med reaktor, fragmenter fra satellitt) utgjør en direkte trussel mot liv og helse lokalt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - avgrensning av tilgjengelighet - trafikkrestriksjoner - evakuering - innkvartering 	<p>Kommunen viderefører kunngjøringen om akutt evakuering av aktuelt område, og gjennomfører, i samarbeide med politiet, eventuelt Sivilforsvaret og Forsvaret, evakueringen. Kommunen stiller også nødvendige ressurser til rådighet for gjennomføring av tiltaket.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kriseledelse - informasjon - evakuering - innkvartering - forpleining - avsperring - rapportering - transport
<p>3. Pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjon av næringsmidler (for eksempel holde husdyr inne, utsette innhøsting).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kortsiktige tiltak / restriksjoner i produksjon av næringsmidler - informasjon, retningslinjer - kontrolltiltak 	<p>Kommunen viderefører kunngjøringen om kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjon av næringsmidler. Det samme gjør kommunen når det gjelder informasjonstiltak, retningslinjer til produsenter og distributører av næringsmidler. Kommunen forbereder seg på å kunne stille ressurser til rådighet for gjennomføring av tiltaket.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - informasjon - skaffe for til husdyr (føring) - transport - kontrolltiltak - rapportering

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

Tiltak fra Kriseutvalget:	Tiltaket innebærer:	Kommunens planlegging for gjennomføring av tiltaket:	Kommunens tiltak:
4. Pålegge/gi råd om rensing av urene personer.	- rens urene personer	Kommunen videreformidler råd og tilrådingene om rensing av urene personer, og iverksetter tiltak for å kunne gjennomføre rensing av enkeltpersoner eller grupper av befolkningen, eventuelt i samarbeid med Forsvaret og Sivilforsvaret. Kommunen stiller også nødvendige ressurser til rådighet for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av bl.a. å stille rensemuligheter til disposisjon (dusjanlegg), forsvarlig håndtering av radioaktivt urene artikler / materiale (spesialavfall), transport, innkvartering, forpleining, avsperring, kunnngjøring, informasjon.	<ul style="list-style-type: none"> - rensing - avfallshåndtering - avsperring - transport - innkvartering - forpleining - informasjon - rapportering
5. Gi råd om opphold innendørs for publikum.	- innendørs opphold	Kommunen skal videreformidle rådene og tilrådingene om opphold innendørs. Kommunen førebur seg på å kunne stille ressurser til rådighet for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av bl.a. kunnngjøring, informasjon, drift av skoler, daginstitusjoner, barnehager, helse- og pleieinstitusjoner, samt tiltak for at lokalsamfunnet skal fungere i en forurensningssituasjon.	<ul style="list-style-type: none"> - informasjon - drifts av egne institusjoner - rapportering - drift av egen virksomhet
6. Gi råd om opphold i tilfluktsrom.	- opphold i tilfluktsrom	Valle kommune har ikke egne tilfluktsrom. Kommunen vil, etter råd fra Statsforvalteren, be folk om å holde seg innomhus. Oversikt over bygninger som kan være tryggere enn andre, skal vurderes i samarbeid med Statsforvalteren.	<ul style="list-style-type: none"> - informasjon - klargjøring - rapportering (gjelder først og fremst ved sikkerhetspolitisk krise og i krig)

Satt i verk: Februar 2013	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
	Oppdatert: Mars 2022

Tiltak fra Kriseutvalget:	Tiltaket innebærer:	Kommunens planlegging for gjennomføring av tiltaket:	Kommunens tiltak:
7. <i>Gi kostholdsråd (for eksempel råd om å avstå fra konsum av visse kontaminerte næringsmidler).</i>	- gi kostholdsråd - avstå fra konsum av spesifikke produkt	Kommunen skal videreformidle kunngjøring om kostholdsråd. Kommunen videreformidler utarbeida informasjonstiltak, retningslinjer til produsenter og distributører av næringsmidler, og førebu seg på å kunne stille ressurser til rådighet for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av bl.a. kunngjøring, informasjon, kontrolltiltak og rapportering.	- informasjon - forberede kontrolltiltak - rapportering
8. <i>Gi råd om andre dosereduserende tiltak.</i>	- råd og informasjon	Kommunen skal videreformidle informasjonen om andre dosereduserende tiltak, og førebu seg på å kunne stille ressurser til rådighet for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av en rekke forhold som er nødvendig å gjennomføre for å sikre liv, helse og økonomiske verdier.	- informasjon - stille nødvendige ressurser til rådighet - rapportering - en rekke praktiske handlinger, kombinasjon av forhold nevnt over

Vedlegg:

Vedlegg 1: Kommunens oppgaver, og ansvar og organisering ved mindre strålingsulykker

Vedlegg 2: Organisering når kriseutvalget ved atomulykker har ansvaret

Vedlegg 3: Beredskapsnivå, varsling og rapportering

Vedlegg 4: Øvelse og kompetansetiltak

Vedlegg 5: Referanser

	Ansvar for revisjon: Beredskapskoordinator
Satt i verk: Februar 2013	Oppdatert: Mars 2022

VEDLEGG 1

KOMMUNENS OPPGAVER, OG ANSVAR OG ORGANISERING VED MINDRE STRÅLINGSULYKKER

1: Kommunens oppgaver

Kommunen planlegger handlinger og er forberedt på å kunne gjennomføre eller hjelpe andre etater i gjennomføringa av en rekke forskjellige oppgaver. Disse kan for eksempel være:

- Informasjonsformidling
- Kunngjøring
- Evakuering og sikring
- Transport
- Innkvartering og forpleining
- Tilgangsbegrensning
- Tilsyn med husdyr (for eksempel ved fraflyttede gardsbruk)
- Tiltak for å skaffe fôr til husdyr
- Rensing av radioaktivt urene personer
- Stille egnede lokaler til disposisjon ved rensing
- Forsvarlig håndtere og deponere radioaktivt forurensede artikler / materiale (spesialavfall). Dette skal gjøres av Setesdal Miljø og Gjenvinning IKS
- Drifte egne anlegg som skoler, institusjoner, barnehager, helse- og pleieinstitusjoner tilpasset situasjonen
- Sette i verk tiltak for at lokalsamfunnet skal kunne fungere i situasjon med forurensing
- Klargjøre og drifte egnede bygninger som kan benyttes som erstatning for tilfluktsrom
- Sette i verk nødvendige kontrolltiltak
- Rapportere

2: Ansvar og organisering ved mindre strålingsulykker

Det er politiet som har ansvaret dersom det skulle skje ei ulykke, og **Iveland kommune skal støtte myndighetene på forespørsel**. Kriseledelsen settes om situasjonen krever det.

Mindre strålingsulykker av lokal karakter vil normalt bli håndtert lokalt gjennom vanlige kanaler og på samme måte som for ulykker med andre farlige stoff. Ulykker med radioaktivt avfall vil kunne skje dersom radioaktivt avfall gjennom kommunen, og det skjer ei ulykke med transporten.

Mindre uhell/ulykker med radioaktivt materiale på offentlig sted eller som kan få avgrensa konsekvenser på offentlig sted, håndteres av Politiet og LRS. Iveland kommune vil ved slike ulykker hjelpe med nødvendig informasjonstiltak, evakuering, rensing og andre nødvendige tiltak på forespørsel fra politiet, LRS/HRS eller sentrale myndigheter.

VEDLEGG 2

ORGANISERING NÅR KRISEUTVALGET VED ATOMULYKKER HAR ANSVARET

Beredskapsorganisasjonen består av:

- Kriseutvalget ved atomulykker (Kriseutvalget/KU)
- Kriseutvalgets faglige rådgivere
- Kriseutvalgets sekretariat (DSA)
- Kriseutvalgets informasjonsgruppe (KU-info)
- Regionale ledd (Statsforvalteren)
- Kommuner og ytre etater.

Kriseutvalget skal ved atomulykker og hendelser der atomulykker ikke kan utelukkes, og som kan ramme Norge eller ramme norske interesser, sørge for koordinert innsats og informasjon. Kriseutvalget skal treffe avgjørelser om og iverksetting av tiltak i akuttfasen av en atomulykke. Kriseutvalget har i tillegg oppgaver i det stadige beredskapsarbeidet, og skal fungere som rådgiver for myndighetene i senfasen av en atomulykke. Hovedmålet med innsatsen skal være å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser.

Til å støtte seg har Kriseutvalget faglige rådgivere med relevant hjelpemiddel og kompetanse.

Kriseutvalget kan i akutt-tilfelle innkalle sin egen informasjonsgruppe (KU-info) for å styrke informasjonsarbeidet. Medlemmene i KU-info rekrutteres fra de samme etater som Kriseutvalget og Kriseutvalgets faglige rådgivere.

DSA er myndighet og fagetat for strålevern og er i tillegg nasjonalt og internasjonalt kontaktpunkt. Kriseutvalget ledes av DSA. DSA er sekretariat for Kriseutvalget.

Statsforvalteren er Kriseutvalgets regionale ledd. Statsforvalteren leder det regionale atomberedskapsutvalget (ABU) Statsforvalterens oppgaver er å iverksette tiltak på oppdrag fra Kriseutvalget, samordne arbeidet regionalt, formidle informasjon og å være et bindeledd mellom sentralt og lokalt nivå. Statsforvalteren vurderer videre informasjon til kommunen. Det er statsforvalteren som varsler videre til kommunen og eventuelt gir kommunen oppdrag i forhold til tiltak som er satt i verk av Kriseutvalget.

Kommunen får ansvaret for den praktiske gjennomføringa av vedtatte tiltak ved atomulykker og må være forberedt på å gi tilpasset informasjon ut til sine innbyggere.

Kommunen og fagetatenes ytre ledd lokalt får ansvaret for den praktiske gjennomføringa av vedtatte tiltak ved atomulykker.

Det enkelte departement er ansvarlig for at beredskapen innen egen sektor er tilfredsstillende, i dette ligg ansvaret for tildeling av tilstrekkelige ressurser.

Medlemmene i beredskapsorganisasjonen skal holde oppe nødvendig kompetanse, og ha gjort koordinert planlegging.

Kommunens ansvar og oppgaver kan kort listes slik:

- etablere kommunens kriseledelse
- påse at de tiltak som er bestemt iverksatt blir gjennomført lokalt
- påse at nødvendig samordning av fagetatenes tiltak lokalt, for eksempel landbruk, helse, næringsmiddeltilsyn, miljø, fiskeri
- bringe videre relevant informasjon fra ansvarlige sentrale og regionale myndigheter
- legge til rette for effektiv informasjonsutveksling mellom de respektive fagetater
- sørge for at relevant informasjon bekjentgjøres for ABU v/ Statsforvalterens krisestab
- hjelpe politiet i arbeidet med evakuering og sikring eller annet etter behov.

VEDLEGG 3

BEREDSKAPSNIVÅ, VARSLING OG RAPPORTERING

Beredskapsnivå:

Atomberedskapsnivå sentralt, regionalt og lokalt er følgende to trinn:

- informasjonsberedskap
- høynet atomberedskap

Informasjonsberedskap:

«*Informasjonsberedskap*» erklæres ved en ulykke/hendelse, eller ved et rykte om en ulykke/hendelse, som er av en slik karakter at det er nødvendig at atomberedskapsorganisasjonen utenfor sekretariatet har behov for å vite om det.

Høynet atomberedskap:

Høynet atomberedskap skal erklæres ved en større ulykke/hendelse med fare for radioaktivt utslipp som kan få alvorlige konsekvenser for Norge eller norske interesser.

Høynet atomberedskap kan etableres som en naturlig styrking av «*informasjonsberedskap*».

Høynet atomberedskap kan bli etablert direkte på grunnlag av varsel eller mottatt informasjon. Slik informasjon vil kunne være verifisert og/eller offisiell informasjon, innhentet måleresultat m.m.

Varsling:

Varsling om atomulykke/-uhell til kommunen vil bli vurdert i hvert enkelt tilfelle. Normalt vil varslinga komme fra:

- Statsforvalteren

Varsel kan også komme fra:

- politiet

Rapportering:

Kommunen skal rapportere til Statsforvalteren.

VEDLEGG 4

ØVELSE OG KOMPETANSETILTAK

Kommunen vil vurdere disse momentene av betydning for øvelser og annen kompetanseoppbygging på atomberedskapsområdet:

- Kompetansebehovet i kommunen skal avledes av de 8 tiltakene Kriseutvalget, jfr. kap. 5 i Plangrunnlaget over.
- Ved øvelser må det settes fokus på kommunens kriseledelse, samordning og samarbeid mellom rørte parter, informasjon og evakuering
- Kommunen vil etterlyse hos Statsforvalteren de styringssignalene som gis fra sentralt hold omkring kompetansetiltak for kommunen.
- Kommunen vil være spesielt oppmerksom på kompetansebehov for ansatte i stillinger som er viktige for atomberedskapen.
- Kommunen bør ta opp med Statsforvalteren eventuelle behov for å tilpasse kurs/øvelser for egen kommune.
- Kommunen bør følge med på tilbud om kurs bl.a. ved Nasjonalt utdanningscenter for samfunnsikkerhet og beredskap (www.nusb.no)
- Kommunen kan også være oppmerksom på muligheten for informasjon og kompetanse gjennom bruk av internettsidene til
 - Statsforvalteren (www.statsforvalteren.no)
 - DSB (www.dsb.no)
 - Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) (www.dsa.no)

Per i dag har ikke Iveland kommune noe personell med kompetanse innen atomberedskap, og det eneste en kan gjøre med dagens kompetanse, kan være å hjelpe Sivilforsvaret med bl.a. sikring av perimenter ved skadestad, klargjøring av renseområde, og informasjon om lokale ressurser (se varslingsliste).

VEDLEGG 5

Dimensjonerende scenario for norsk atomberedskap

Scenario	Særpreget	Eksempler
1. Stort luftbåret utslipp fra anlegg i utlandet som kan komme inn over Norge og berører store eller mindre deler av landet.	Utslipp av radioaktivt materiale til luft som fraktes med luftstrømmer. Nedfall kan spres over store geografiske områder. Antatt transporttid før radioaktive stoffer når Norge er fra noen timer til flere dager, avhengig av vind- og værforhold og hvordan utslippet arter seg.	Eksempler: Tsjernobyl-ulykken i 1986 og framtidige hendelser ved kjernekraftverk, behandlingsanlegg eller avfallsleger i Europa. - Gjelder alle kommuner
2. Stort luftbåret utslipp fra anlegg eller annen fast virksomhet i Norge.	Utslipp til luft fra anlegg eller annen virksomhet i Norge med radioaktivt materiale kan gi store lokale eller regionale konsekvenser. Konsekvensene kan være umiddelbare og gi liten eller ingen tid til forberedelser.	Alvorlig hendelse ved de norske forskningsreaktorene, alvorlig hendelse eller reaktorhavari om bord i reaktordreven ubåt ved havn på Haakonsværn orlogsstasjon, eller ved virksomhet med betydelige strålekilder (undervisningsinstitusjoner, næringsliv). - Gjelder kommuner nær anlegget
3. Lokal hendelse i Norge eller norske nærrområder uten stedlig tilknytning.	Hendelser som kan finne sted hvor som helst i landet, uten tilknytning til anlegg eller etablert virksomhet. Slike hendelser kan ha store regionale konsekvenser. Konsekvensene kan være umiddelbare og gi liten eller ingen tid til forberedelser.	Alvorlig hendelse med reaktordrevet fartøy (ubåt, isbryter) i eller nær norsk farvann, alvorlig hendelse under transport av radioaktivt materiale, styrt av satellitt, strålekilder på avveier og bruk av radioaktivt materiale i terrorøymed. - Gjelder alle kommuner
4. Lokal hendelse som utvikler seg over tid.	Radioaktivt materiale blir spredt i større grad enn når spredningen blir oppdaget med en gang. Slike hendelser vil først og fremst ramme lokalt, og innebærer mye arbeid med kartlegging av omfang mm. De kan også ha regionale, nasjonale eller internasjonale konsekvenser.	Kilder på avveier og langvarige, «små» utslipp fra virksomheter med radioaktivt materiale. Kilder på avveier i Goiânia i Brasil (1987) og Mayapuri i India (2010) er de mest alvorlige hittil. Forgiftningen av Alexander Litvinenko i 2006 er et annet eksempel. - Gjelder alle kommuner
5. Stort utslipp til marint miljø i Norge eller i norske nærrområder, eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk (jord) forurensning.	Hendelser som gir utslipp til marint miljø i nærheten av Norge eller andre hendelser der det skapes usikkerhet rundt kvaliteten til norske produkter. Slike hendelser kan gi store konsekvenser for norsk næringsliv, selv når usikkerheten er ubegrunnet og det ikke forekommer forurensning av norske produkter eller områder.	Alvorlige utslipp til marint miljø fra reaktordrevne fartøyer eller skipstransport av radioaktivt materiale i eller nær norsk farvann. Eksempler: forlisene av de russiske reaktordrevne ubåtene Komsomolets i 1989, Kursk i 2000 og K-159 i 2003. - Gjelder alle kystkommuner
6. Alvorlige hendelser i utlandet uten direkte konsekvenser for norsk territorium.	Alvorlige hendelser over hele verden der det er norske statsborgere eller interesser til stede kan berøre norske myndigheter, selv om ikke norsk territorium blir direkte berørt.	Eksempel er reaktorhvariene ved kjernekraftverket Fukushima Dai-ichi i Japan i 2011. - Gjelder alle kommuner som har innbyggere med relasjoner til ulykkeslandet

VEDLEGG 6

REFERANSER OG AKTUELT LOVVERK

Internasjonal forpliktelser (IAEA):

- Konvensjon om tidlig varslings
- Konvensjon om assistanse
- Konvensjon om nukleær sikkerhet

Lover og forskrifter:

- Lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (Sivilbeskyttelsesloven)
- Instruks for Fylkesmannens og Sysselmannens arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering
- Matloven (LOV-2003-12-19-124 Lov om matproduksjon og mattrygghet mv.)
- Sivilbeskyttelsesloven (LOV-2010-06-25-45 Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret)
- Politiloven (LOV-1995-08-04-53 Lov om politiet)
- Strålevernloven (LOV-2000-05-12-36 Lov om Strålevern og bruk av stråling)
- FOR-2013-08-23-1024 Delegering av Kongens myndighet etter strålevernlovens § 16, annet ledd til Kriseutvalget for atomberedskap
- FOR-2013-08-23-1023 Mandat for og sammensetning av Kriseutvalget for atomberedskap med rådgivere, samt mandat for Fylkesmannen
- FOR-2003-05-09-568 Forskrift om anvendelsen av lov om strålevern og bruk av stråling på Svalbard og Jan Mayen.
- Helseberedskapsloven (LOV-2000-06-23-56 Lov om helsemessig og sosial beredskap)

Andre relevante dokumenter med betydning for atomberedskapen:

- Nasjonal helseberedskapsplan v/2.0, fastsatt 2. juni 2014
- Sivilt beredskapssystem (SBS)
- Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap».
- Strålevernrapport 2008:11 «Atomtrusler»
- Meld. St. 21 (2012–2013) Terrorberedskap — Oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. julikommisjonen

Plangrunnlaget for atomberedskap må ses i sammenheng med de krav og føringer som er gitt for kommunens beredskap.

- Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid (23. juli 2001 nr. 881)
- Veileder om helse- og sosial beredskap i kommunene (Helsedirektoratet 2009). Gir råd til kommunene om hvordan de kan utarbeide beredskapsplaner
- Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen, DSB